

for their actions and their lives; to teach the basics of autogenic training and relaxation; to develop the ability to understand the emotional state of another person and the ability to express yourself adequately; to promote a positive value orientations and moral concepts.

After analyzing a number of prevention programmes and activities aimed at reducing aggressive behavior of adolescents, the author concluded that at the state level in Ukraine, there are some contradictions between the mechanism of implementation of prevention programmes and bodies, services and institutions that must implement a comprehensive prevention of such behavior. So, we consider relevant the development of a comprehensive programme for the prevention of aggressive behavior in adolescents found in the centers of social-psychological rehabilitation of children.

Key words: *prevention program, young offenders up to the age of responsibility; juveniles who have reached the age of criminal responsibility and received court sentences; teens who have committed domestic violence; students of secondary schools that show signs of aggressive behavior, committing violence against their peers, but are outside the administrative or criminal liability; adolescents who find themselves in difficult circumstances, neglected and homeless children.*

УДК 373.3.064. |(045)

Н. А. Сівак
Хмельницький

НАЛАГОДЖЕННЯ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ВЧИТЕЛЯМИ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті автором розкрито роль партнерської взаємодії в освітньому процесі молодших школярів. Зазначено про те, що освітній процес не обмежується часом уроку та простором часу, а активним та повноцінним учасником становлення, розвитку й соціалізації підростаючої людини є, безперечно, сім'я. Вказано на важливість тісної співпраці в зазначених процесах педагогічного колективу та батьків, побудові тісної співпраці на основі партнерства. У контексті дослідження, відмічено про те, що мету освіти маленької людини – соціалізація особи, здійснюють різні соціальні інституції, основними серед яких є сім'я і школа. Саме вони, за умови абсолютної єдності у своїй діяльності, сприятимуть повноцінному моральному, розумовому, трудовому, естетичному та фізичному розвитку. Визначено основні ефективні форми партнерської взаємодії в початковій школі: робота учителя з групами батьків та індивідуальна співпраця. На нашу думку, саме упровадження у своїй діяльності таких форм роботи сприяє налагодженню партнерської взаємодії між зазначеними учасниками освітнього процесу як початкової школи, так і освітніх навчальних закладів шкільної та позашкільної освіти.

Ключові слова: *партнерство, співробітництво, партнерська взаємодія, педагог, батьки, сім'я, молодші школярі, суб'єкт, індивідуальна співпраця та робота учителя з групами батьків.*

Постановка проблеми. Політична, економічна, соціальна, культурна нестабільність, війна на сході України безперечно роблять свій відбиток на освітніх процесах. Цей стан можна визначити як тривало-перехідний, коли освітня система, потерпаючи з року в рік через недостатнє фінансування, намагається зберегти свої найкращі традиції та розвиватися далі. Започатковано низку реформацій як в організаційній, так і у змістовій

частині процесу освіти, проте через свою, досить часто, відірваність від постійної щоденної роботи школи й учителя, вони не змогли забезпечити цілісність системи загальної освіти та її ефективність.

У контексті нашого дослідження, варто погодитись із Ш. Амонашвілі, який вказує на те, що є хибною наша думка: учителі в школі готують учня до подальшого життя... Ні. Кожен учень у школі вже живе. Тому кожного школяра у процесі виховання ми розглядаємо тільки як людину, поки що маленьку, але, яка вже живе та сприймає весь оточуючий світ таким, яким бачать її очі. Вона – маленька людина – є метою, завданнями, результатом і основним критерієм якості виховання. У своєму дослідженні ми спираємося на думку А. Бойко: «...виховання становить головну, внутрішню сутність і навчання, і освіти. Саме вони його складові» [13]. Ефективним шляхом забезпечення в педагогічній практиці нової парадигми виховання, на нашу думку, є налагодження партнерської взаємодії між учасниками процесу освіти. Оскільки педагогічний процес початкової школи не обмежується часом уроку та простором класу, він виходить за їх межі, ми вважаємо доцільним розглядати формування партнерських відносин учителя та близьких родичів дітей класу в процесі освітньої діяльності початкової школи на сучасному етапі.

Аналіз науково-педагогічної літератури, дає змогу зазначити, що процеси соціалізації та освіти будуть ефективними в разі налагодження партнерської взаємодії між учителями школи та членами родини кожного учня. Адже, як вказує Ш. Амонашвілі, лише за такої умови звучатиме повною мірою «педагогічний ансамбль» – основа школи, до діяльності якої будуть задіяні всі учасники освітнього процесу підростаючої людини. Саме в партнерській єдності між членами родини та педагогічними працівниками можливе систематичне послідовне спрямування дітей по шляху до відкриття істини. Молодший шкільний вік є сенситивним у формуванні особистості, тому, на нашу думку, проблема налагодження партнерської взаємодії між колективом школи та родиною посідає одне з основних місць серед освітніх проблем. Саме єдиний підхід і спільність дій у вихованні між батьком та матір'ю, між шкільним колективом і членами родини є ключовим у розвитку та соціалізації дитини.

Аналіз останніх публікацій та власні спостереження дають можливість стверджувати про те, що про важливу роль сімейного виховання зазначали представники класичної педагогічної думки: Я. Коменський, Й. Песталоцці, А. Дістервег, К. Ушинський, Г. Сковорода, М. Пирогов, С. Русова, Я. Корчак, А. Макаренко, В. Сухомлинський та ін.

Варто зазначити, що останнім часом на державному та міжнародному рівнях відбувається підвищення інтересу до проблеми партнерської взаємодії між шкільним колективом та членами родини. В. Вершиніним, Т. Виноградовою, О. Докукіною, Т. Кравченко, О. Лядобрук,

Л. Обуховою, Л. Панфіловою, О. Савченко, Н. Толстоуховою, І. Хоменко та іншими зацентровано увагу на актуальності партнерської співпраці як важливої умови у вихованні дитини, на постійній, цілеспрямованій спільній діяльності колективу школи та родини як провідників соціального досвіду для зростаючої особистості у процесі соціалізації.

Мета статті – обґрунтувати роль партнерської взаємодії між членами родини та колективом школи, розкрити основні форми налагодження партнерства між педагогічним колективом і батьками.

У процесі дослідження проблеми партнерської взаємодії членів родини та шкільним колективом нами використано серед методів дослідження такі:

теоретичні – аналіз психологічної, соціологічної, соціально-педагогічної, педагогічної літератури; синтез, порівняння та зіставлення різних поглядів на проблему дослідження; вивчення нормативної та інструктивно-методичної документації;

емпіричні – педагогічне спостереження, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Взаємодія членів родини та колективу школи є досить актуальною проблемою освіти сьогодення. Ми досить часто маємо можливість проспостерігати в роботі вчителя початкових класів нерозуміння проблем і хвилювань тих маленьких людей, які сидять за партами класу. На жаль, досить часто це проблеми кожної окремо взятої сім'ї.

Наші власні спостереження та досвід інших колег свідчать про те, що інституція сім'ї сьогодні терпить чимало поневірянь. Адже в суспільстві досить модними стали громадянські шлюби, значна кількість неповних сімей, за останні два роки з неймовірною швидкістю зростає кількість сімей, які втратили годувальника, унаслідок бойових дій на сході України, економічна нестабільність породжує сім'ї, які знаходяться за межею бідності або, члени родин яких годують своїх близьких з-за кордону... І це лише незначний перелік проблем, які щохвилини терпить більшість українських родин. Народжуючись і зростаючи в такій середньостатистичній родині, дитина переносить до школи на собі увесь тягар буденного життя. На нашу думку, саме навчальний заклад є тим індикатором, який повинен захистити дитину, а також навчити родину діяти у спільному напрямі, спрямованому на соціалізацію та розвиток кожної окремої зростаючої людини.

У контексті нашого дослідження варто зазначити, що налагодження співробітництва між членами родини й колективом школи – це прилучення до освітнього процесу закладу значної кількості соратників, партнерів, від взаємодії з якими є можливий всебічний вплив на освіту та соціалізацію учня.

Сутність такої партнерської взаємодії полягає у вихованні й розвитку педагогічної культури всіх членів родини: тато, мама, бабусі, дідусі, брати, сестри, тітки, дядьки, хрещені та ін.

Вражаючий досвід налагодження такої партнерської взаємодії продемонстрував В. Сухомлинський протягом усього свого педагогічного життя. Саме в Павлівській середній школі В. Сухомлинський на батьківських зборах учив любити дітей, даючи відповіді на дуже багато проблемних питань, поставлених батьками, залучаючи членів родин до значної кількості заходів школи [5, 67].

Сьогодні є дещо непопулярними в роботі вчителів заведення щоденників, зошитів, де кожні кілька сторінок відведені окремому учневі, його психологічній характеристиці, його здібностям, а також особливостям сім'ї. Класики педагогічної думки Я. Корчак, А. Макаренко, В. Сухомлинський з метою вивчення учня заводили такі своєрідні досьє. Прикладом є книга «Серце віддаю дітям» В. Сухомлинського.

Вимогою часу сьогодні є виховання на засадах особистісно орієнтованого підходу, основою якого є врахування конкретних індивідуальних, вікових і життєвих особливостей кожного школяра. Тому зазначимо, що на сучасному етапі, налагодженню партнерської взаємодії сприяють значна кількість навчальних закладів, адже створюються осередки навчання сімей і родин, розробляються експериментальні програми, метою яких є підвищення педагогічної освіченості й культури членів родин. В основі цієї культури – система сімейних цінностей, складена багатьма поколіннями людей. Серед них – життя, як найголовніша цінність, любовта здоров'я, суворість обов'язку, турбота, взаємоповага, моральне та матеріальне благополуччя та ін. Лише за умови педагогічної освіти членів родин і широкого включення їх до освітнього процесу закладу можливою є партнерська взаємодія, за умови якої «педагогічний ансамбль» гратиме в унісон.

Підтвердженням нашої думки є слова В. Сухомлинського, який зазначав: «У наші дні немає важливішого у сфері виховання завдання, ніж навчити батька й матір виховувати своїх дітей» [5, 87].

У родині, як і в навчальному закладі виховує все: особистий приклад, традиції, правила, норми, загальна дисципліна, інтереси спільні й особистісні та ін. Особливо важливими є устої тих родин, де вирости батьки та інші члени родини, їх знання, життєвий досвід, здатність до самоосвіти, саморозвитку тощо.

Процеси глобалізації, перехід до нового типу суспільства, звернення до європейського способу життя та сприйняття світу, розвиток інформаційних технологій, соціальних мереж, призводять до відставання педагогічної культури членів родин. Саме навчальний заклад повинен сприяти постійному розвитку педагогічних знань членів родини, організовуючи при цьому різні форми, добираючи новітні технології та методи партнерської взаємодії [8].

«Родина і школа – дві могутні сили виховання», – зазначав М. Стельмахович [4, 123]. Важливо зазначити, що свого ефективного результату родинне виховання досягає за умови нерозривної єдності його з колективом навчального закладу громадських організацій. Тоді основою соціалізації та розвитку особистості стає родинно-шкільна освіта. Родинно-шкільна освіта має на меті духовне збагачення дитини, становлення та розвиток її особистості, накопичення знань необхідних для гідного повсякденного життя, пробудження духовності, виховання добропорядної, моральносвідомої, інтелігентної особистості, гордого своєю державою громадянина.

У контексті нашої теми, варто зазначити наступне: значною мірою зросте вплив родини, якщо її члени будуть цікавитися не тільки навчанням, а й дозвіллям своїх дітей. Саме тоді і успіхи, і невдачі учня стануть успіхами та невдачами родини. Так вимальовується спільна єдність родини й підростаючої людини. За такої умови збігаються інтереси суб'єктів процесу освіти: дитини, родини та школи, суспільства.

Головною умовою партнерської взаємодії є єдність таких суб'єктів – членів родини та педагога, як першого представника шкільного колективу – знання сутності та змісту освітньої діяльності один одного. Підтвердженням нашої думки є слова В. Сухомлинського, який вважав сім'ю «джерелом, водами якого живиться повноводна річка нашої держави» [6, 34].

На особливу роль у соціалізації особистості взаємин навчального закладу й родини вказується в усіх нормативно-правових документах, методичних підручниках і посібниках, які призначені для навчальних закладів, а також у педагогічних доробках класиків педагогічної думки. Безперечно, кожен навчальний заклад має бути охоронцем родинного вогнища. Тому вчитель повинен бути довіреною особою для кожного учня та його родини, і свою освітню роботу узгодити з діями родини.

Згадаємо слова В. Сухомлинського: «Пора і батькам, і вчителям глибоко усвідомити, що ні школа без сім'ї, ні сім'я без школи не можуть упоратися з найтоншими, найскладнішими завданнями становлення людини» [6, 67].

Важливим аспектом у налагодженні партнерської взаємодії є підтримка вчителем ініціативи родин та їхніх пропозицій щодо розв'язування різних проблем, організації навчання й виховання їхніх дітей. Лише за умови чемного та коректного спілкування з членами родини можливим є налагодження зазначеної нами партнерської взаємодії [9].

Головними формами взаємодії класного керівника з родиною є індивідуальна співпраця та робота вчителя з групами батьків, родичів. До групових форм відносимо: батьківські збори, тренінги, конференції, практикуми, зустрічі з психологами, педагогами, фізіологами, лікарями, кінозал з обговоренням та ін. Доцільними є групові форми для соціальної, психоло-

гогічної, педагогічної освіти членів родини, зустрічей з адміністрацією школи.

Важливим є також обговорення орієнтованого тематичного плану групової роботи родини та закладу на наступний навчальний рік. Пропонуючи родині ознайомитися з планом роботи, ми визначаємо ступінь інтересу батьків щодо певної проблематики, що дозволить організовувати подальші зустрічі більш ефективно. Батьки мають можливість відмітити найцікавіші форми співпраці. Проаналізувавши думки членів родин учитель планує участь кожного в житті класу в новому навчальному році.

На нашу думку, усім закладам освіти як шкільної, так і позашкільної, бібліотекам, громадським організаціям потрібно за допомогою різних форм взаємодії залучати членів родини до взаємодії. При цьому варто використовувати і традиційні класичні форми налагодження партнерської взаємодії. Однією з таких форм є батьківські збори. Батьківські збори – це не тільки форма контактування родини й колективу школи, це місце для взаємообміну, для отримання необхідної соціально-педагогічної інформації та для пропаганди передового педагогічного досвіду діяльності в дитячому колективі [4, 23].

Батьківські збори проводяться раз на місяць або раз на чверть, відповідно до потреб дітей, учителя та родини класу, вікових особливостей учнів, контингенту членів родини.

Завчасне повідомлення членів родини про дату проведення батьківських зборів, ознайомлення їх із подальшим планом роботи на семестр і на поточний рік сприяє дисциплінованості серед членів родин класу, даючи зрозуміти про відкритість навчального закладу, про єдність цілей колективу школи та запрошення до співпраці всіх суб'єктів виховання дитини.

Зрозумілим є те, що перші батьківські збори мають організаційний характер, термін їхнього проведення кінець серпня – початок вересня. Наступні збори варто робити тематичними відповідно до потреб дітей класу, родин, учителів, школи, актуальності обговорюваних питань. Підсумкові збори проводять наприкінці травня, перед закінченням навчального року.

Окрім того є ще поточні, тематичні або підсумкові батьківські збори. Поточні – це збори з традиційними питаннями для вирішення: організація виховних годин, екскурсій, свят тощо, успішність учнів наприкінці семестру тощо.

Тематичними є батьківські збори, на яких обговорюються актуальні проблеми, які стосуються більшості в класі. Такі збори здебільшого носять просвітницький характер. Тематичні батьківські збори служать для поповнення знань членів родин у процесі освіти дітей і мають просвітницький характер.

Підсумкові збори. Їх метою є оцінювання результативності освіти кожної дитини проміжок часу. Відповідно до теми, мети такі збори проводять

у будь-яких формах: конференції, зібрання, концерти та свята тощо.

Однак, яка б не була тема та мета зборів їх обов'язково потрібно досконало готувати: ретельно продумати план, фактично сценарій, до підготовки якого можна запросити й батьківський комітет, і учнів класу. Цікавим для членів родин будуть діагностування, визначення психологічних характеристик за допомогою тестів, які характеризують усіх суб'єктів освітнього процесу. Доцільним буде урізноманітнення батьківських зборів цікавими темами, які потім можуть бути постійними: «Ми – партнери!», «Через призму історії», «Педагоги-класики про виховання», «А як у інших країнах?», «Відомі люди про виховання», «Новинки для батьків», «Перегляд фільмів», «Поговоріть спільно», «Виготовляємо творчими руками» та ін. Така тематика дозволить зробити батьківські збори особливими, повчальними, кращою стане явка членів родин, сприятиме налагодженню партнерських взаємин у ланцюжку «учень – школа – родина».

На нашу думку, досить ефективним у налагодженні партнерської взаємодії буде запровадження традицій. Так, наприклад, однією із традицій є заохочення батьків за активну роботу. Це може бути нагородження відзнаками, грамотами, сувенірною продукцією, дитячими подарунками, для виготовлення яких сьогодні є досить значна кількість наборів для Handmade, святковий концерт тощо. Для всіх членів родини велику роль мають подяки, надіслані на домашню адресу, на роботу до батьків [2, 23].

Почути кожного учня – одна з найактуальніших проблем на сучасному етапі звернення до особистісно орієнтованої освіти, яку можливо розв'язати наприклад, використовуючи «Чарівну скриньку», у яку дітьми на кожні батьківські збори готують листи, де зазначають про ті питання, які їх хвилюють. Такий ритуал можна започаткувати вже з першого класу. Діти в таких листах можуть розказати те, про що їм важко висловитись у безпосередньому вербальному спілкуванні.

Думка членів родини про проведені збори як для кожного вчителя окремо, так і всього колективу школи, є досить потрібною та значущою. Тому, на нашу думку, рефлексія є досить важливим етапом у сценарії зборів. Ретельно продумані, цікаві, актуальні за проблематикою збори можуть привернути увагу членів родини до вирішення певних завдань, до сприйняття дитини та її світу, до усвідомлення цінності життя та свободи кожного учня. Варто зазначити про те, ще дві умови результативності батьківських зборів мають місце – це необхідність у них членів родин та авторитет учителя.

На нашу думку, конференція є ще однією ефективною груповою формою партнерської взаємодії між родиною та навчальним закладом.

Їх варто організовувати у вигляді обміну досвідом з питань освіти дітей або обміну ідеями із зазначеної проблематики. До порядку проведення

конференції можуть бути включені питання, що стосуються вивчення нової документальної бази чи установчих документів навчального закладу, вивчення Конвенції про права дитини тощо. До проведення конференції потрібно готуватися як до проведення будь-якого заходу: продумати хід роботи, можливі роздаткові матеріали, виступаючі та теми їх виступів, необхідна література, анкетування, тестування дорослих та учнів, перегляд відео, документальних і художніх творів. Підсумком конференції можливим є ухвалення, у контексті обговорюваної проблеми, рішень, які потребують присутності й думки батьків.

Зазначимо, що цікавою та ефективною формою роботи з родиною та колективом школи є батьківські клуби, які є об'єднаннями за інтересами: спільні уподобання вчителів, школярів і членів родини, спільне бачення вирішення проблемних питань, зацікавленість літературними джерелами проблем освіти. Під час організації роботи таких клубів позитивом є те, що згуртовується колектив батьків, розвивається особиста спостережливість у процесі освіти школярів, формується адекватна батьківська самооцінка та критичне ставлення до особистісних методів у процесі виховної діяльності.

Варто врахувати те, що серед членів родин є ті люди, які цікавляться вивченням різноманітних технологій та основними напрямками навчання й виховання. Такі батьки є соратниками й помічниками в роботі клубу. Учителю потрібно вчасно запропонувати членам родин план роботи клубу, сценарій заходу, який вони можуть коректувати, вносячи свої пропозиції. Варто зазначити, що заняття у клубі – це не просто зустріч знайомих людей: це певні устої, традиції у спілкуванні, це можливість впливати на майбутню поведінку кожного школяра, це розвиток культури й характеру дитини.

Досить ефективною, на нашу думку, у роботі вчителя є індивідуальні форми: індивідуальне консультування, бесіди, відвідування вдома.

Прикладом цілеспрямованої систематичної роботи вчителів із членами родин класу є досвід початкової школи ліцею № 17 м. Хмельницького. Для налагодження партнерської взаємодії колективу школи та родини, було впроваджено систему роботи з батьками «Ми – партнери!», діти яких навчаються в молодших класах. Робота проводилася впродовж 6 місяців у формі батьківських зборів. Тематами батьківських зборів були: 1) Тема: Вплив родини на виховання дитини. 2) Тема: Вплив природніх факторів на формування особистості. 3) Тема: Любов до дитини. 4) Тема: Поради втомленому батькові. 5) Тема: Активне дозвілля та відпочинок. 6) Тема: Навчальний заклад і родина: пошуки взаємодії.

Основними завданнями, які ставились при організації роботи з членами родини були: налагодження комунікативної взаємодії як основи партнерства; покращення педагогічної та психологічної культури членів родини; розкриття сутності батьківської любові до дітей; пошуки взаємодії

між шкільним колективом та родиною; пошуки розв'язку складних завдань у вихованні дітей; визначення ролі сім'ї у вихованні власне молодшого школяра; безпосередній вплив сім'ї на формування дитини.

Учасники батьківських зборів мали можливість не тільки бути слухачами, але й обговорювали питання, які висвітлювались, оскільки на зустрічах були присутні спеціально запрошені спеціалісти психологи та педагоги, які давали поради та відповіді на запитання. Активна діяльність родини в даній роботі дозволила їм збільшити знання у сфері виховання й навчання, також допомогла побачити важливість партнерської взаємодії школи та сім'ї у всебічному розвитку особистості дітей.

Отже, у контексті нашого дослідження варто зазначити, що реформування освіти та школи на сучасному етапі розвитку держави можливе лише за активної участі всіх учасників освітнього процесу. Пріоритетність, на нашу думку, мають педагогічний колектив та сім'я. Саме вони є основними соціальними агентами, які сприяють розвитку й соціалізації підростаючої людини. Зрозумілим є той факт, що лише за умови спільності їхньої освітньої мети, розуміння єдності вимог і завдань, є можливим позитивний виховний результат. Безперечно, організатором і керівником спільності дій педагогічного колективу та батьків є учитель, той, хто має знання з педагогіки, психології, методик, знає та вміє створити умови для налагодження партнерської взаємодії між членами родини й колективом школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике / Ш. А. Амонашвили. – М., 1996. – 298 с.
2. Гончаренко А. Л. Сучасні підходи до розвитку дітей / А. Л. Гончаренко // Дошкільне виховання. – 2004. – № 7 – С. 23.
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : СПД «Цудзиневич Т. І.», 2007. – С. 76–86.
4. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка : навч.-метод. посіб / М. Г. Стельмахович. – К., 1996. – 180 с.
5. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1988. – С. 121–122, 156–164.
6. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1978. – 263 с.
7. Сухомлинський В. О. Лист про Педагогічну етику / В. О. Сухомлинський // Вибр. твори. : в 5 т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 5. – С. 593–600.
8. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання / К. Д. Ушинський // Вибр. пед. твори : у 2-х т. – К., 1983. – Т. 2.
9. Формування педагогічної культури батьків у сучасних умовах : наук.-метод. зб. / відп. ред. Е. Г. Постовий. – К. : ІЗМН, 1998. – 80 с.

РЕЗЮМЕ

Сивак Н. А. Налаживание партнерского взаимодействия между родителями и учителя современной начальной школы.

В статье автором раскрыто роль партнерского взаимодействия в образовательном процессе современной начальной школы. Обозначено о том, что

образовательный процесс не ограничивается временем урока и временным пространством, а активным и полноценным участником становления, развития и социализации подрастающего человека есть, бесспорно, семья. Указано на важность тесного сотрудничества в указанных процессах педагогического коллектива и родителей, построении тесного сотрудничества на основе партнерства. В контексте нашего исследования, отмечено о том, что цель образования маленького человека – социализация личности осуществляют разные институции, главными среди которых есть семья и школа. Именно они, при условии абсолютного единства в своей деятельности, будут способствовать полноценному моральному, умственному, трудовому, эстетическому и физическому развитию. По нашему мнению, внедрение в своей деятельности таких форм работы способствует налаживанию партнерского взаимодействия между указанными участниками образовательного процесса как начальной школы, так и образовательных заведений школьного и внешкольного образования.

Ключевые слова: партнерство, сотрудничество, партнерское взаимодействие, педагог, семья, младшие школьники, субъект, индивидуальное сотрудничество и работа учителя с группами родителей.

SUMMARY

Sivak N. Establishing partnerships between parents and teachers of modern primary school.

The role of partner co-operation in the educational process of modern primary school is exposed by an author in the article. It is marked that an educational process is not limited by time of a lesson and by space of time, and the active and valuable participant of becoming, development and socialization of growing up human, indisputably, is a family. It is indicated on importance of close collaboration in the noted processes of pedagogical collective and parents, to the construction of close collaboration on the basis of partnership and co-operation which foresees the proper level of pedagogical parents' culture. The purpose of education of raising generation is forming of the developed personality comprehensively, family, as well as school, which carries out moral, mental, labour, esthetical and physical education. By the determining condition of partner co-operation is marked unity of two subjects – parents and a teacher is an exhaustive picture of maintenance of an educative activity of each other.

The basic group and individual forms of work of a teacher are considered with parents. It is noted that an in-process teacher, a class leader conducts individual work with parents, the forms of which are individual consultations, conversations, visits, at home and plays a leading role. Paternal collections, conferences, evenings of questions and answers, paternal universities, trainings, band and so on, which are most expedient for organization of social-psychological-pedagogical education of parents, meetings, with administration of educational establishment from the urgent problems of school life or, for example, on questions reformation of school and others that belong to the group forms. Each of them is described and headings are offered for the lead through thematic paternal collections. From work experience of primary school teachers several forms of organization of the system of work of the partner co-operation directed at development between teachers and parents, whose pupils attend primary school are offered.

A conclusion is made that active participation of parents in this work allowed them to increase knowledge in the field of education and studies, it also helped to see importance of partner co-operation of school and family in comprehensive development of a child's personality.

Key words: partnership, collaboration, partner co-operation, teacher, parents, family, junior schoolchildren, subject, individual and group forms of collaboration.